

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
Факультет педагогіки та психології
Кафедра психології та соціальних наук

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПРОБЛЕМИ МОТИВАЦІЇ ДЯЛЬНОСТІ ТА ПОВЕДІНКИ ЛЮДИНИ

Ступінь бакалавра

Рівень вищої освіти – перший (освітньо-професійний)

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

спеціальність: 053 Психологія

освітньо-професійна програма: Психологія

2022 – 2023 навчальний рік

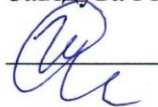
Розробник: Бабаян Ю.О., доцент кафедри педагогіки, психології та інклюзивної освіти, кандидат психологічних наук, доцент

 (Бабаян Ю.О.)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри психології та соціальних наук

Протокол № 13 від « 27» серпня 2022 р.

Завідувач кафедри психології та соціальних наук

 (в.о. Литвиненко І.С.)

Анотація

Потреби розвитку психологічної науки та практики в Україні зумовлюють необхідність створення навчально-методичної бази. До вагомих її складників належить психологія мотивації поведінки і діяльності людини, яка охоплює проблематику курсів “Загальна психологія”, “Соціальна психологія”, “Вікова психологія” тощо.

Будь-який спеціаліст, який має справу з людьми і прагне впливати на них, має орієнтуватися в питаннях мотивації, уміти аналізувати й активізувати спонукальні фактори, здатні спрямовувати поведінку людини в бажаному напрямі. Це передусім стосується психолога, адже він покликаний не лише сам впливати на людей, а й допомогти в цьому іншим фахівцям.

Тематика і структура навчального матеріалу, викладеного у програмі, відображає сучасний стан розвитку психологічної науки. Програма з мотивації діяльності та поведінки людини не лише розкриває інформацію стосовно теорій, концепцій, закономірностей психології мотивації, а й ознайомлює студентів з основними принципами психологічного аналізу, зорієнтовує на опрацювання інших джерел.

Ключові слова: потреба, мотив, мотивація, активність, детермінація діяльності, регуляція діяльності.

Abstract

The needs of the development of psychological science and practice in Ukraine necessitate the creation of an educational and methodological base. Its important components include the psychology of motivation of human behavior and activity, which covers the issues of the courses "General Psychology", "Social Psychology", "Age Psychology", etc.

Any specialist who deals with people and seeks to influence them must be oriented in motivation issues, be able to analyze and activate motivational factors capable of directing human behavior in the desired direction. This primarily concerns the psychologist, because he is called not only to influence people himself, but also to help other specialists in this.

The topic and structure of the educational material presented in the program reflects the current state of development of psychological science. The program on the motivation of human activity and behavior not only reveals information about the theories, concepts, laws of the psychology of motivation, but also familiarizes students with the basic principles of psychological analysis, orients them to the study of other sources..

Key words: need, motive, motivation, activity, determination of activity, regulation of activity.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		<i>денна форма навчання</i>
Кількість кредитів– 5	Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки	Вибіркова
Індивідуальне науково-дослідне завдання: <u>розробка мотиваційного тренінгу</u>	Спеціальність 053 Психологія	<i>Рік підготовки:</i>
		3-й 4-й
Загальна кількість годин – 150 год.	Ступінь бакалавра	<i>Семестр</i>
		5-й 7-й
		<i>Лекції</i>
		20 год.
		<i>Практичні, семінарські</i>
		20 год.
	<i>Самостійна робота</i>	
	110 год.	
		Вид контролю: залік

Мова навчання – українська

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 150 год: 40 год – аудиторні заняття, 110 год. – самостійна робота (27% / 73%)

2. Мета, завдання навчальної дисципліни та результати навчання

Мета курсу – поглиблення знань з психології мотивації, формування вміння діагностувати особливості мотиваційної сфери особистості на різних вікових етапах, мотивування себе та клієнтів до змін в умовах надання психологічних послуг.

Розуміння основних положень різних психологічних теорій мотивації особистості, знання специфічних відмінностей у сучасних уявленнях про детермінованість поведінки, джерела активності та розвитку особистості, визначення сфери застосування отриманих знань у практичній роботі психолога – суть навчально-методичного процесу, який забезпечує взаємозв'язок теоретичних знань та їх ефективного застосування для цілей виховання, навчання та психокорекції.

Завдання курсу:

- ознайомити студентів з сучасним етапом розвитку психології мотивації, теоріями мотивів та мотивації,
- ознайомити з методологічним забезпеченням психологічного дослідження мотивації;
- навчити визначати типи і види мотивації людини, діагностувати стан розвитку учбової, професійної, трудової мотивації, особистості;
- навчити методології, процедури і низки методик активного мотивування та самомотивування до змін в умовах надання психологічних послуг

Передумови для вивчення дисципліни. загальна психологія, диференціальна психологія, вікова психологія, соціальна психологія.

Навчальна дисципліна складається з 5-ти кредитів.

053 Психологія

Програмні результати навчання:

ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання

ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань

ПР9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання

Згідно з вимогами ОПП студент оволодіває такими *компетентностями*:

I. Загальнопредметні:

ЗК 1.Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 5. Здатність бути критичним і самокритичним.

II. Фахові:

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

3. Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Загальні засади психології мотивації.

Тема № 1. Вступ до дисципліни

Проблеми психології мотивації особистості. Характеристика різних підходів до розуміння предмету психології мотивації. Теорії мотивації особистості. Загальна характеристика методів дослідження мотивації поведінки та діяльності особистості.

Тема № 2. Потреби як джерело активності людини

Основні характеристики активності. Поняття потреби. Потребнісний стан. Класифікація потреб. Характеристика різних видів потреб.

Кредит 2. Мотив як внутрішня психологічна активність

Тема № 3. Поняття і сутність мотиву.

Уявлення про мотив. Функції мотивів. Класифікація мотивів. Види мотивів.

Тема № 4. Мотиви і діяльність

Полімотивованість діяльності. Ієрархія мотивів. Боротьба мотивів. Мотивування, його психологічні механізми.

Кредит 3. Мотивація та особистість

Тема № 5. Мотивація як процес регуляції діяльності.

Поняття мотивації. Процесуальний та результативний компоненти мотивації. Будова мотиваційного процесу. Успіх і мотивація. Онтогенез становлення мотивації.

Тема № 6. Мотивація та ефективність діяльності

Мотивація та ефективність діяльності. Закони мотивації Йеркса-Додсона. «Скорочена» мотивація. Фактори, що блокують активність і мотивацію: почуття безпорадності та неоптимальний режим підкріплення.

Кредит 4. Мотивація поведінки людини

Тема № 7. Мотивація просоціальної поведінки

Мотивація нормативної поведінки. Сутність просоціальної поведінки. Чинники мотивації допомоги. Модель альтруїстичної поведінки С.Шварца

Тема № 8. Мотивація агресії

Теорії агресії. Види агресії. Формування мотиву агресивної поведінки. Ситуативні фактори агресивної поведінки.

Тема № 9. Мотивація влади

Поняття потреби у владі. Основні концепції мотивації влади. Види та особливості мотивації влади. Джерела влади, її реалізація.

Кредит 5. Мотивація діяльності та механізми її розвитку

Тема № 9. Мотивація навчальної, трудової та професійної діяльності

Класифікація мотивів навчальної діяльності. Вікові особливості мотивації навчання. Мотиви трудової діяльності. Мотиви вибору професії. Мотиви вибору місця роботи. Закріплення мотивів трудової діяльності. Структура мотивів професійної діяльності. Мотивація різних видів діяльності.

Тема № 10. Психологічні механізми розвитку мотивації

Мотиваційне переключення. Мотиваційне зумовлення. Мотиваційна фіксація. Мотиваційне зміщення. Домотиваційні утворення і формування мотивів. Сутність і види підкріплення.

4. Структура навчальної дисципліни Денна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	усьо го	у тому числі				
		л	пр	лб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7
Кредит 1. Загальні засади психології мотивації						
Тема 1. Вступ до дисципліни	15	2	2			11
Тема 2. Потреби як джерело активності людини	15	2	2			11
Разом за кредитом 1	30	4	4			22
Кредит 2. Мотив як внутрішня психологічна активність						
Тема 3. Поняття і сутність мотиву	15	2	2			11
Тема 4. Мотиви і діяльність	15	2	2			11
Разом за кредитом 2	30	4	4			22
Кредит 3. Мотивація та особистість						
Тема 5. Мотивація як процес регуляції діяльності.	15	2	2			11
Тема 6. Мотивація та ефективність діяльності	15	-	2			13
Разом за кредитом 3	30	2	4			24
Кредит 4. Мотивація поведінки людини						
Тема 7. Мотивація просоціальної поведінки	10	2	2			6
Тема 8. Мотивація агресії	10	2	2			6
Тема 9. Мотивація влади	10	2	2			6
Разом за кредитом 4	30	6	6			18
Кредит 5. Мотивація діяльності та механізми її розвитку						
Тема 10. Мотивація навчальної, трудової та професійної діяльності	15	2	2			11
Тема 11. Психологічні механізми розвитку мотивації	15	2	-			13
Разом за кредитом 5	30	4	2			24
Усього годин	150	20	20			110

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>Кредит 1. Загальні засади психології мотивації</i>		
1	Тема 1. Вступ до дисципліни	2
2	Тема 2. Потреби як джерело активності людини	2
<i>Кредит 2. Мотив як внутрішня психологічна активність</i>		
3	Тема 3. Поняття і сутність мотиву	2
4	Тема 4. Мотиви і діяльність	2
<i>Кредит 3. Мотивація та особистість</i>		
5	Тема 5. Мотивація як процес регуляції діяльності.	2
6	Тема 6. Мотивація та ефективність діяльності	-
<i>Кредит 4. Мотивація поведінки людини</i>		
7	Тема 7. Мотивація просоціальної поведінки	2
8	Тема 8. Мотивація агресії	2
9	Тема 9. Мотивація влади	2
<i>Кредит 5. Мотивація діяльності та механізми її розвитку</i>		
10	Тема 10. Мотивація навчальної, трудової та професійної діяльності	2
11	Тема 11. Психологічні механізми розвитку мотивації	2
Разом:		20

6. Теми практичних занять Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>Кредит 1. Загальні засади психології мотивації</i>		
1	Тема 1. Вступ до дисципліни	2
2	Тема 2. Потреби як джерело активності людини	2
<i>Кредит 2. Мотив як внутрішня психологічна активність</i>		
3	Тема 3. Поняття і сутність мотиву	2
4	Тема 4. Мотиви і діяльність	2
<i>Кредит 3. Мотивація та особистість</i>		
5	Тема 5. Мотивація як процес регуляції діяльності.	2
6	Тема 6. Мотивація та ефективність діяльності	2
<i>Кредит 4. Мотивація поведінки людини</i>		
7	Тема 7. Мотивація просоціальної поведінки	2
8	Тема 8. Мотивація агресії	2
9	Тема 9. Мотивація влади	2
<i>Кредит 5. Мотивація діяльності та механізми її розвитку</i>		
10	Тема 10. Мотивація навчальної, трудової та професійної діяльності	2
11	Тема 11. Психологічні механізми розвитку мотивації	-
Разом:		20

7. Самостійна робота Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>Кредит 1. Загальні засади психології мотивації</i>		
1	Тема 1. Вступ до дисципліни	11
2	Тема 2. Потреби як джерело активності людини	11
<i>Кредит 2. Мотив як внутрішня психологічна активність</i>		
3	Тема 3. Поняття і сутність мотиву	11
4	Тема 4. Мотиви і діяльність	11
<i>Кредит 3. Мотивація та особистість</i>		
5	Тема 5. Мотивація як процес регуляції діяльності.	11
6	Тема 6. Мотивація та ефективність діяльності	13
<i>Кредит 4. Мотивація поведінки людини</i>		
7	Тема 7. Мотивація просоціальної поведінки	6
8	Тема 8. Мотивація агресії	6
9	Тема 9. Мотивація влади	6
<i>Кредит 5. Мотивація діяльності та механізми її розвитку</i>		
10	Тема 10. Мотивація навчальної ,трудової та професійної діяльності	11
11	Тема 11. Психологічні механізми розвитку мотивації	13
Разом:		110

8. Індивідуальне науково - дослідне завдання

Основне завдання цього виду діяльності: Підготовка індивідуального завдання та його захист шляхом співбесіди забезпечить не лише поглиблення та деталізацію теоретичних знань, отриманих студентами на лекційних та практичних заняттях та в процесі їх самостійної роботи, але й прищеплення практичних умінь та навичок роботи обґрунтовані висновки.

Загальні вимоги до виконання індивідуального завдання:

- самостійність виконання;
- логічність і послідовність викладення матеріалу;
- повнота виконання завдання;
- обґрунтованість висновків;
- використання статистичної інформації та довідкової літератури;
- наявність конкретних пропозицій;
- якість оформлення;
- вміння захищати результати проведеного дослідження.

9. Форми роботи та критерії оцінювання

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ЄКТС	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

Форми поточного та підсумкового контролю. Комплексна діагностика знань, умінь і навичок студентів із дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного й підсумкового контролю знань (КР). Поточне оцінювання (індивідуальне, групове і фронтальне опитування, самостійна робота, самоконтроль). Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння та засвоєння програмового матеріалу, виконання практичних, лабораторних робіт, уміння самостійно опрацьовувати тексти, складання конспекту рекомендованої літератури, написання і захист реферату, здатності публічно чи письмово представляти певний матеріал.

Завданням підсумкового контролю (КР, залік) є перевірка глибини засвоєння студентом програмового матеріалу модуля.

Критерії оцінювання відповідей на практичних заняттях:

Студенту виставляється **відмінно**: вільне володіння науковою термінологією, легка орієнтація в тематиці дисципліни та міждисциплінарних зв'язках, творчо-пошуковий підхід під час відповідей із застосуванням позапредметних знань, наведення прикладів, порівняння і аналіз навчального матеріалу, системне бачення предмету.

Студенту виставляється **дуже добре**: добре знання матеріалу, незначні помилки і неточності у відповідях, швидке орієнтування при розв'язанні навчальних завдань, достатньо високий рівень загальної обізнаності з предмету та адаптивності при доборі потрібного матеріалу.

Студенту виставляється **добре**: володіння певним обсягом навчального матеріалу, здатність його аналізувати, використання на достатньому рівні знань та вмінь для формулювання висновків, несуттєві неточності у відповідях.

Студенту виставляється **достатньо**: задовільний рівень знань матеріалу, здатність його аналізувати під керівництвом викладача, розуміння окремих понять, суттєві неточності у відповідях.

Студенту виставляється мінімальний **задовільно**: поверхневе знання змісту тем з дисципліни, труднощі при використанні понятійного апарату, відсутність міцних логічних зв'язків і послідовності у розумінні навчального предмету, відповіді на додаткові запитання майже не розкривають значення і суті матеріалу.

Кількість балів у кінці **семестру** повинна складати від 250 до 500 балів (за 5 кредити), тобто сума балів за виконання усіх завдань.

Відповідний розподіл балів, які отримують студенти за 5 крд

Поточне оцінювання та самостійна робота										КР	Накопичувальні бали/сума
1 кредит		2 кредит		3 кредит		4 кредит		5 кредит		100	500/100*
T 1	T2	T3	T4	T5	T6	T 7	T 8-9	T10	T11		
10	10	10	10	10	10	10	10	10	10		
30	30	30	30	30	30	30	30	30	30		

*Примітка. Коефіцієнт для іспиту – 0,6. Іспит оцінюється в 40 б.

10. Засоби діагностики

Засобами діагностики та методами демонстрування результатів навчання є: завдання до практичних занять, завдання для самостійної та індивідуальної роботи (зокрема есе, реферати), презентації результатів досліджень, тестові завдання, контрольні роботи.

11. Методи навчання

Усний виклад матеріалу: наукова розповідь, спрямована на аналіз фактичного матеріалу; пояснення – вербальний метод навчання, за допомогою якого розкривається сутність певного явища, закону, процесу; проблемне навчання, робота з підручником та додатковими джерелами, ілюстрація – метод навчання, який передбачає показ предметів і процесів у їх символічному зображенні (малюнки, схеми, графіки та ін.); презентація лекцій, ділові, рольові, ситуативні ігри, навчальний тренінг.

12. Рекомендована література

Основна література

1. Занюк С.С. Психологія мотивації: навч. посібник. К.: Либідь, 2002. 304 с.
2. Ильин Е.П. Мотивация и мотивы. СПб.: Питер, 2006. 512 с.
3. Колот А.М. Мотивация персонала: підручник. К.: КНЕУ, 2011. 397 с.
4. Кудріна Т.С. Психологія мотивації: теорія та експеримент: навч. посібник. К.: Геопринт, 2008. 214 с.
5. Левченко Т.І. Мотивація суб'єкта в різних видах діяльності: монографія. Вінниця: Нова Книга, 2011. 448 с.
6. Семиченко В.А. Проблемы мотивации поведения и деятельности человека. К.: Милленниум, 2004. 521 с.

Додаткова література

1. Алексеева М.І., Дригус М.Т. Дослідження мотиваційної сфери особистості підлітка. К., 1994.
2. Асеев В.Г. Мотивация поведения и формирование личности. М., 1976.
3. Бабаян Ю.О. Розвиток рефлексії у молодших школярів як чинника мотивації досягнення. *Актуальні проблеми психології: Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України*. К.: Миколаїв: Іліон, 2009. Т. 7. Вип. 18. С. 22-24.
4. Бандура А. Теория социального научения. СПб., 2000.
5. Бернс Р. Развитие Я-концепции и воспитание. М., 1986.
6. Бороздина Л.В. Исследование уровня притязаний. М., 1986.
7. Васильев И.А., Магомед-Эминов М.Ш. Мотивация и контроль за действиями. М., 1991.
8. Вилюнас В.К. Психологические мотивы мотивации человека. М., 1990.

9. Володарська О. Вивчення мотивації навчальної діяльності підлітків. *Психолог.* 2013. № 17. С. 30-43.
10. Воронка М. Мотивація навчальної діяльності як засіб підвищення якості знань учнів. *Початкова школа.* 2008. № 4. С.21-25.
11. Гривківська О.В. Проблеми мотивації праці управлінського персоналу. *Актуальні проблеми економіки.* 2008. № 9. С.86-91.
12. Занюк С.С. Мотиваційний тренінг (як учитися спонукати себе та інших до ефективної діяльності). Спец практикум з психології мотивації. – Луцьк: Волинський держ. ун-т, 1998. – 68 с.
13. Ильин Е.П. Мотивы человека: теория и методы изучения. К.: Вища школа, 1998.
14. Климчук В. Мотиваційні конфлікти особистості: модель психологічної допомоги. *Практична психологія та соціальна робота.* 2013. №8. С. 17-21.
15. Климчук В.О. Методики дослідження внутрішньої мотивації. *Практична психологія та соціальна робота.* 2011. № 2. С. 11-15.
16. Леонтьев А.Н. Деятельность. Сознание. Личность. М., 1982.
17. Маркова А.К. Формирование мотивации учения. М., 1990.
18. Маслоу А. Дальние пределы человеческой психики. СПб., 1997.
19. Маслоу А. Мотивация и личность. СПб.: Евразия, 1999.
20. Фрейд З. Психология бессознательного. М., 1989.
21. Фрэнкин Р. Мотивация поведения : биологические, когнитивные и социальные аспекты. СПб.: Питер, 2003. 651 с.
22. Хекхаузен Х. Мотивация и деятельность. М., 1986.

Інформаційні ресурси

<http://chitalka.info>

<http://pidruchniki.ws>

<http://studentam.net.ua/>